

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82679,Wroblewski-Zygmunt-Florenty.html>
2021-12-09, 07:52

Wróblewski Zygmunt Florenty

WRÓBLEWSKI Zygmunt Florenty (28 X 1845, Grodno – 16 IV 1888, Kraków), fizyk, syn Antoniego i Karoliny Mańkowskiej, brat Edwarda.

Ukończył gimnazjum w Grodnie i w 1862 wstąpił na studia fizyki w uniwersytecie w Kijowie. Wkrótce jednak wybuch powstania styczniowego wciągnął go w akcję konspiracyjną. Powstanie w Kijowie wybuchło w nocy z 8 na 9 V 1863 i zostało zduszone po tygodniu. W. przypuszczalnie nie brał czynnego udziału w walkach, jednak w VII 1863 został aresztowany i po ponad rocznym pobycie w więzieniu zesłany na Sybir.

Po uwolnieniu w 1869 W. przyjechał do Warszawy w bardzo złym stanie zdrowia i z postępującą chorobą oczu, która groziła ślepotą. Udał się do Berlina na kurację i przebył tam dwie operacje oczu, które przyniosły tylko niewielką poprawę. W miarę możliwości uczęszczał jako wolny słuchacz na wykłady z fizyki na uniwersytecie berlińskim. Rozmyślał także nad swą teorią elektryczności, którą wymyślił jeszcze podczas zesłania. Po nieudanych próbach zainteresowania swymi pomysłami Gustava Kirchhoffa w Heidelbergu i Hermanna Helmholtza w Berlinie napisał listy do kierowników katedr fizyki w Niemczech, oferując swoje usługi jako asystenta w zamian za możliwość pracy w laboratorium. Pozytywną odpowiedź otrzymał tylko od Philipa Jolly'ego z Monachium.

W 1872 W. przyjechał do Monachium i zaczął pracę w laboratorium. Po zdaniu egzaminów doktorskich uzyskał tam w II 1874 doktorat z filozofii na podstawie rozprawy o poszukiwaniach mechanicznego wzbudzenia elektryczności (*Untersuchungen über die Erregung der Elektrizität durch mechanische Mittel*). Po krótkim dalszym pobycie w laboratorium Jolly'ego, z jego rekomendacji, rozpoczął pracę jako asystent Augusta Kundta w nowo utworzonym

uniwersytecie w Strasburgu. Zaczął tam badania nad dyfuzją gazów przez ciała pochłaniające, w tym przez błonę kauczukową. Napisał na ten temat rozprawę i na jej podstawie habilitował się w III 1876. Badania W. zostały wysoko ocenione; pozytywną recenzję jego pracy zamieścił w „Nature” sławny fizyk brytyjski James Clerk Maxwell. Na zaproszenie redaktora tego ważnego periodyku naukowego W. napisał tam przeglądowy artykuł o absorpcji gazów („Nature”, 25 XII 1879).

Jako docent prywatny W. prowadził w Strasburgu do 1880 wykłady na różne tematy z fizyki. W 1880 uzyskał z AU stypendium, które umożliwiło mu wyjazd do Francji i Anglii w celu odwiedzenia najważniejszych ośrodków badań fizycznych w tych krajach (Paryż, Londyn, Cambridge i Oksford). Tam, gdzie mógł, kontynuował swoje badania; studiował metody fotometryczne, a w Paryżu opracował aparaturę do badania pochłaniania gazów pod wysokim ciśnieniem. Przy okazji badań pochłaniania gazów przez ciecze odkrył i zbadał wodan kwasu węglowego (uwodniony krystaliczny dwutlenek węgla). Te wyniki zostały przedstawione na posiedzeniach Francuskiej Akad. Nauk w I i II 1882.

W III 1882 W. przyjechał do Krakowa i objął Katedrę Fizyki Doświadczalnej na UJ po odchodzącym na emeryturę L. Kuczyńskim. Przywiózł zakupioną w Paryżu aparaturę, w tym skonstruowany przez Louisa Cailleteta przyrząd do uzyskiwania niskich temperatur, zamierzał bowiem prowadzić badania nad skraplaniem gazów. Wkrótce po przyjeździe do Krakowa rozpoczął współpracę z K. Olszewskim, który niezależnie także zamierzał eksperymentować w tym zakresie.

Polscy fizycy dokonali dwóch bardzo istotnych modyfikacji w aparaturze Cailleteta: zmienili kształt rurki kapilarnej, aby w jej końcu mógł się gromadzić skroplony gaz oraz zastosowali etylen wrzący pod niskim ciśnieniem, zaledwie $1/30$ atmosfery. To pozwoliło uzyskać temperaturę minus 130 stopni Celsjusza i wystarczyło do skroplenia tlenu w stanie statycznym, tj. w postaci cieczy z wyraźnym meniskiem. To wielkie wydarzenie nastąpiło 29 III 1883. Następnie udało się

skroplić azot (13 IV) i tlenek węgla (16 IV). Skroplenia tlenu w stanie dynamicznym, tj. w postaci krótkotrwałej mgły, dokonali wcześniej (1877) L. Cailletet i Raoul Pictet. Jednak dopiero otrzymanie tych skroplonych gazów w postaci statycznej cieczy umożliwiło ich dokładne zbadanie. Z tego powodu osiągnięcie polskich fizyków, przedstawione Francuskiej Akad. Nauk w dniu 16 IV 1883, odbiło się szerokim echem w całym świecie.

Niestety już po kilku miesiącach współpraca W. z Olszewskim skończyła się i odtąd prowadzili swe badania niezależnie. Powodem rozstania się były przypuszczalnie zbyt silne indywidualności obu uczonych. W dalszych badaniach W. zestawił dwutlenek węgla i alkohol, wyznaczył gęstość, temperaturę i ciśnienie skroplonego tlenu, obliczył stałe krytyczne wodoru, ale próba skroplenia tego gazu nie powiodła się. Od 1883 był członkiem AU. Został wybrany na dziekana wydziału filozoficznego UJ na rok akademicki 1886/87. Niestety podczas pożaru w jego pracowni w niedzielę 25 III 1888 uległ on poważnym poparzeniom, w wyniku których zmarł.

Śródka.

K. Królas i M. Kucharski: *Zygmunt Florenty Wróblewski (1845–1888)*, [w:] *Uniwersytet Jagielloński. Złota księga Wydziału Matematyki i Fizyki*, red. B. Szafirski, Kraków 2000, s. 429–434; M. Kucharski: *Zygmunt Florenty Wróblewski Szkic o życiu i twórczości*, Kraków 1997; J. Specht: *Wśród fizyków polskich*, Lwów 1938, s. s. 21–41.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)